

DOI 10.33111/vz_kneu.43.26.02.20.138.144
ISSN printed: 2415-850X; online: 2415-8518
УДК 330.332.1
Jel code E22

Руженський Максим Миколайович

канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри транспортного будівництва та управління майном,
Національний транспортний університет
Київ, Україна
ORCID 0000-0002-8034-1790, max.ruzhensky@gmail.com

Мельник Олексій Михайлович

доктор екон. наук, професор
професор кафедри економічної теорії,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
Київ, Україна
ORCID 0000-0002-7162-3462, melnyk.oleksii@kneu.edu.ua

Кульбачний Сергій Володимирович

канд. екон. наук, доцент
доцент кафедри економічної теорії, Київський національний
економічний університет імені Вадима Гетьмана
Київ, Україна
ORCID 0000-0001-6556-2379
serhii.kulbachnyi@kneu.edu.ua

**РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ
В УМОВАХ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ**

Ruzhenskyi Maksym M.

Doctor of Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Transport Construction and Property
Management, National Transport University (Ukraine) ORCID 0000-0002-8034-1790
max.ruzhensky@gmail.com

Melnyk Oleksii M.

Doctor of Economics, Professor
Professor of the Department of Economic Theory, Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman (Ukraine) ORCID 0000-0002-7162-3462
melnyk.oleksii@kneu.edu.ua

Kulbachnyi Serhii V.

Doctor of Economics, Associate Professor
Associate Professor of the Department of Economic Theory,

REGULATION OF INVESTMENT ACTIVITIES IN UKRAINE IN THE CONDITIONS OF MACROECONOMIC INSTABILITY

Анотація. Регулювання інвестиційної діяльності в Україні в умовах макроекономічної нестабільності належить до визначальних передумов відбудови та модернізації вітчизняної економіки на інноваційній основі. Значну увагу приділено теоретико-методологічним напрацюванням у сфері регуляторної діяльності держави. Здійснено аналітичний екскурс поглядів видатних науковців минулого і встановлено, що вони еволюціонували від твердження ролі держави як верховного арбітра стосовно дотримання правил вільної конкуренції до визнання того факту, що в нових історичних умовах здатність ринку здійснювати саморегулювання вичерпана і варто відмовитись від пасивної ролі держави у забезпеченні максимально можливої зайнятості і економічного зростання. Встановлено, що вітчизняні науковці, розвиваючи теоретичні засади державного регулювання, розробили цілий ряд положень, які стали конструктивною основою для розроблення заходів по забезпеченню її функціонування в умовах турбулентності. У статті представлено форми прояву сутнісно-змістовних характеристик макроекономічної нестабільності та результативність форм і регуляторних методів впливу на них останніми десятиліттями. Окреслено функціональне призначення та проаналізовано динаміку капітальних інвестицій та прямих іноземних інвестицій. Обґрунтовано, що для подолання неоднозначності їх динаміки інституційно-правовими засобами слід створити умови для більш активної діяльності внутрішніх і зовнішніх інвесторів. Визначено, що в умовах макроекономічної нестабільності доцільне розроблення дієвої стратегії інвестиційної діяльності в нашій країні, в якій доцільно було б передбачити стимулювання створення або відновлення спеціалізованих інвестиційних компаній. Охарактеризовано галузі і сфери вітчизняної економіки привабливі для вітчизняних і зарубіжних інвесторів з потенційно можливими обсягами інвестицій. Підкреслено, що російсько-українська війна збільшила ризикованість інвестиційної діяльності, що вимагає приведення в дію значного арсеналу методів та інструментів регуляторного впливу на неї. Обґрунтована провідна роль її інституційно-правового забезпечення, необхідність використання програмно-цільових методів планування і управління. Визначено, що в умовах макроекономічної нестабільності доцільне розроблення дієвої стратегії інвестиційної діяльності в нашій країні, в якій слід передбачити стимулювання створення або відновлення спеціалізованих інвестиційних компаній. Підкреслена недоцільність розгляду бюджету як стабільного і довгострокового джерела фінансування інвестиційної діяльності і підкреслена актуальність відновлення та створення інвестиційних компаній.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, державне регулювання, стратегія інвестиційної діяльності регуляторний вплив держави, інвестори.

Abstract. Regulation of investment activity in Ukraine in conditions of macroeconomic instability is one of the determining prerequisites for the reconstruction and modernization of the domestic economy on an innovative basis. Considerable attention is paid to theoretical and methodological developments in the field of regulatory activity of the state. An analytical excursion into the views of prominent scientists of the past was carried out and it was established that they evolved from the assertion of the role of the state as the supreme arbiter regarding compliance with the rules of free competition to the recognition of the fact that in new historical conditions the ability of the market to carry out self-regulation has been exhausted and it is worth abandoning the passive role of the state in ensuring the maximum possible employment and economic growth. It was established that domestic scientists, developing the theoretical principles of state

regulation, developed a number of provisions that became a constructive basis for the development of measures to ensure its functioning in conditions of turbulence. The article presents the forms of manifestation of the essential and meaningful characteristics of macroeconomic instability and the effectiveness of the forms and regulatory methods of influence on them in recent decades. The functional purpose is outlined and the dynamics of capital investments and foreign direct investments are analyzed. It is substantiated that in order to overcome the ambiguity of their dynamics, it is necessary to create conditions for more active activity of domestic and foreign investors by institutional and legal means. It is determined that in conditions of macroeconomic instability it is advisable to develop an effective strategy of investment activity in our country, in which it would be advisable to provide for stimulation of the creation or restoration of specialized investment companies. The industries and spheres of the domestic economy attractive to domestic and foreign investors with potentially possible investment volumes are characterized. It is emphasized that the Russian-Ukrainian war has increased the riskiness of investment activity, which requires the implementation of a significant arsenal of methods and instruments of regulatory influence on it. The leading role of its institutional and legal support, the need to use program-targeted methods of planning and management are substantiated. It is determined that in conditions of macroeconomic instability it is advisable to develop an effective strategy for investment activity in our country, which should provide for the stimulation of the creation or restoration of specialized investment companies. The inexpediency of considering the budget as a stable and long-term source of financing investment activity is emphasized and the relevance of the restoration and creation of investment companies is emphasized.

Key words: investments, investment activity, state regulation, investment activity strategy, regulatory influence of the state, investors.

Постановка проблеми. До загальних закономірностей руху економічних систем належить циклічність їх розвитку, одним з наслідків якої є порушення стану їх динамічної рівноваги і перехід до стану макроекономічної нестабільності, яка проявляється у ряді негативних соціально-економічних процесів, тенденцій і явищ, масштаби прояву яких в умовах України зросли внаслідок російсько-української війни. Суттєво порушена виробнича діяльність бізнесу, сформувався значний за обсягами контингент вимушено переміщених осіб та емігрантів, кількісно та якісно погіршуються характеристики вітчизняного людського капіталу. Для відсічі агресору з виробничої та інших сфер життєдіяльності суспільства вилучена значна частина економічно активного населення, що зменшує його трудовий потенціал. За таких умов об'єктивно необхідним стає реагування держави та бізнесу щодо забезпечення макроекономічної стабільності суспільного виробництва в процесі інвестиційної діяльності як процесу вкладення інвестицій та сукупності практичних дій щодо реалізації інвестиційних проєктів. Її активізація в Україні засобами регуляторного впливу належить до визначальних передумов відбудови та модернізації на інноваційній основі вітчизняної економіки, її сталого розвитку. Тому дослідження проблем інвестиційної діяльності в умовах макроекономічної нестабільності в теоретичному і практичному сенсі належить до актуальних.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фундаментальні теоретико-методологічні засади регулювання ринкової економічної системи активно розроблялися представниками класичної політекономії. Серед них привертають увагу напрацювання Адама Сміта, який вважав, що держава має виконувати лише функції, які окрема людина не здатна виконати, або зробить економічно неефективно. До таких він відносив організацію дотримання громадського по-

рядку, державну службу, будівництво окремих громадських об'єктів та їх утримання. На його думку державі належить роль верховного арбітра щодо дотримання правил вільної конкуренції, захисту приватної власності, все інше щодо функціонування і розвитку економічної системи врегулює «невидима рука ринку». Світова економічна криза 1929–1933 рр. засвідчила, що в капіталістичному відтворенні відбулися значні зміни і колишні механізми його регулювання не діють. Новий підхід до вирішення цієї проблеми одним з перших здійснив Дж. М. Кейнс, який вважав, що здатність ринку здійснювати саморегулювання економіки вичерпана і слід відмовитися від пасивної ролі держави у цьому процесі. Її завдання полягає у тому щоб шляхом активного втручання у економіку забезпечити максимально можливу зайнятість і економічне зростання.

Представники некейнсіанства (Е. Хансен, Д. Хікс, П. Самуельсон) вважали, що заходи державного регулювання мають стосуватися сфер обігу і перерозподілу доходів, а ті з них, які належать до прямого державного регулювання слід систематизувати з метою забезпечення стійких темпів економічного розвитку.

Охарактеризовані підходи, концепції та моделі стали теоретико-методологічним підґрунтям для подальших досліджень зарубіжних і вітчизняних науковців. Під час становлення нової економічної системи в Україні, яке супроводжувалося загостренням соціально-економічних суперечностей, для наших науковців вони стали конструктивною основою не тільки сукупності наукових положень, а й розроблення заходів по регулюванню її функціонування і подальшого розвитку.

Серед напрацювань В. М. Гейця привертають увагу публікації в яких представлено теоретико-концептуальні засади трансформації економічних систем [1, с. 45–51], передумови формування і розвитку фінансової кризи в Україні 2008–2009 рр. [2, с. 5–15]. У науковому доробку П. С. Єщенка помітне місце належить дослідженню особливостей економічної політики в трансформаційній економіці та трансформації відносин власності [1, с. 62–70]. Б. Є. Кваснюк у контексті ринкових трансформацій вітчизняної економіки аналізував закономірності утвердження в ній конкурентного середовища [1, с. 99–110], структурно-інвестиційну політику [1, с. 99–110], а М. Зверяков представив сутнісно-змістовні характеристики макроекономічної стабілізації [1, с. 394–405].

О. О. Беляєв, А. С. Бебело та М. І. Діба її суть визначали як подолання макроекономічної незбалансованості, конкретний зміст якої набувається в економічній політиці [3, с. 141–142].

Ю. С. Цаль-Цалко і В. А. Вітер в процесі аналізу сучасного стану і тенденцій розвитку іноземного інвестування в економіку України в умовах інтеграції до ЄС окреслили сутність, динаміку та структуру міжнародної інвестиційної позиції країни, обґрунтували важливість прямих іноземних інвестицій для вітчизняної економіки та визначили ключові галузі і регіони найбільш привабливі для іноземного інвестування [4, с. 170–175].

Н. А. Мазур та О. К. Кушнір розглядають капітальні інвестиції в економіку України як ефективне джерело матеріального забезпечення модернізації діючих господарських структур, диверсифікації їх капіталу для інноваційно-орієнтованих структурних перетворень [5].

Попри те, що проблеми інвестиційної діяльності в Україні активно досліджуються, питання її регулювання в умовах макроекономічної нестабільності потребують більш поглибленого вивчення.

Виділення невирішених частин проблеми. Воєнний стан в Україні як значний негативний фактор макроекономічної нестабільності та ризикованості інвестицій, загострив потребу у дослідженні питань інвестиційної діяльності та посилив необхідність розробки ефективної стратегії інвестиційної діяльності, основою якої має бути стимулювання створення або відновлення спеціалізованих інвестиційних компаній, провідну роль в якій відіграють інституційно-правове забезпечення, програмно-цільові методи планування і управління.

Метою статті є аналіз регулювання функціонування і розвитку вітчизняної економіки в умовах макроекономічної нестабільності.

Методологія дослідження. У статті використано спеціальні та загальнонаукові методи дослідження, такі як індукції та дедукції, аналізу та синтезу, системно-структурний метод, графічний метод, на основі яких було здійснено аналіз статистичної інформації Державної служби статистики України, Міністерства Фінансів України для забезпечення об'єктивності та ґрунтовності висновків дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Суперечливість суспільного відтворення вимагає існування певної сили, суб'єкта соціально-економічних відносин, яка б забезпечувала довгострокову та конструктивну рівновагу при взаємодії його елементів. Такою силою, суб'єктом може виступати перш за все держава як носій потреби у збереженні та зміцненні цілісності наявної економічної системи. Шляхом використання форм, методів і засобів економічної політики вона може впливати на формування основних макроекономічних параметрів суспільного відтворення з тим, щоб забезпечити його перехід у стан динамічної рівноваги. Об'єктом такого впливу служать представники бізнесу усіх сфер і галузей вітчизняної економіки, підприємницька діяльність яких здійснюється під впливом механізмів саморегуляції та участі держави.

Україна успадкувала економіку, яка перебувала у стані економічної кризи, формами її прояву було те, що протягом 1991–1995 рр. обвально скоротились обсяги виробництва у основних галузях промисловості, зменшилися обсяги інвестування, спричинені зростанням внутрішніх і зовнішніх боргів, що призвело до збільшення рівня ризикованості інвестиційної діяльності в нашій державі. Такі процеси належать до трансформаційних і спричинені різкими змінами формальних інститутів регулювання економіки. Вони були зупинені в процесі приватизації об'єктів державної власності, формування інститутів ринкової інфраструктури, проведення грошової реформи. Завдяки цьому впродовж 1995–1999 рр. була досягнута макроекономічна стабільність. З незначними коливаннями зростання більшості макроекономічних показників тривало до 2005 р., в якому почалося зменшення темпів приросту валового внутрішнього продукту, продукції промисловості, інвестицій в основний капітал, експорт товарів і послуг.

Значне падіння показників макроекономічної стабільності у 2009 р. було породжене світовою фінансовою кризою 2008–2009 рр. Вона виникла не в Україні, а на ринках розвинених країн світової спільноти і негативно вплинула на стан вітчизняної економіки. Обсяги ВВП зменшилися на 14,8 %, промислового виробництва — 31,9 %, експорту на 37,4 %, а імпорту на 45 % [6, с. 300].

У ці роки регулювання вітчизняної економіки здійснювалось шляхом впливу на попит або пропонування, емісію грошей, кредитними послабленнями та ін-

шими засобами монетаризму. Ретроспективний аналіз свідчить, що їх застосування виявилось недостатньо дієвим.

Стабілізація світової фінансової системи не спричинила піднесення вітчизняної економіки і впродовж 2010–2013 рр. вона перебувала у стадії стагнації. Деяке її поживлення впродовж 2016–2020 рр. було перерване пандемією covid-19.

Розпочата в 2022 р. повномасштабна російсько-українська війна породжує ряд викликів і загроз для макроекономічної стабільності суспільного виробництва. Вона збільшує ймовірність економічного спаду внаслідок падіння темпів суспільного виробництва, інвестиційної активності, зменшення експорту, а також скорочення обсягів внутрішнього ринку внаслідок анексії Криму та втрати контролю над окремими територіями Півдня і Сходу нашої держави. Дієвим засобом протидії цим загрозам і викликам служать капітальні інвестиції, функціональне призначення яких полягає у впливі на формування основних параметрів суспільного виробництва.

У Податковому кодексі України зазначено, що капітальні інвестиції — це господарські операції, що передбачають придбання будинків, споруд, основних засобів, інших об'єктів нерухомості, а також нематеріальних активів, що підлягають амортизації відповідно до норм зазначеного закону [7]. Динаміка обсягу капітальних інвестицій України за останні роки представлена на рис. 1.

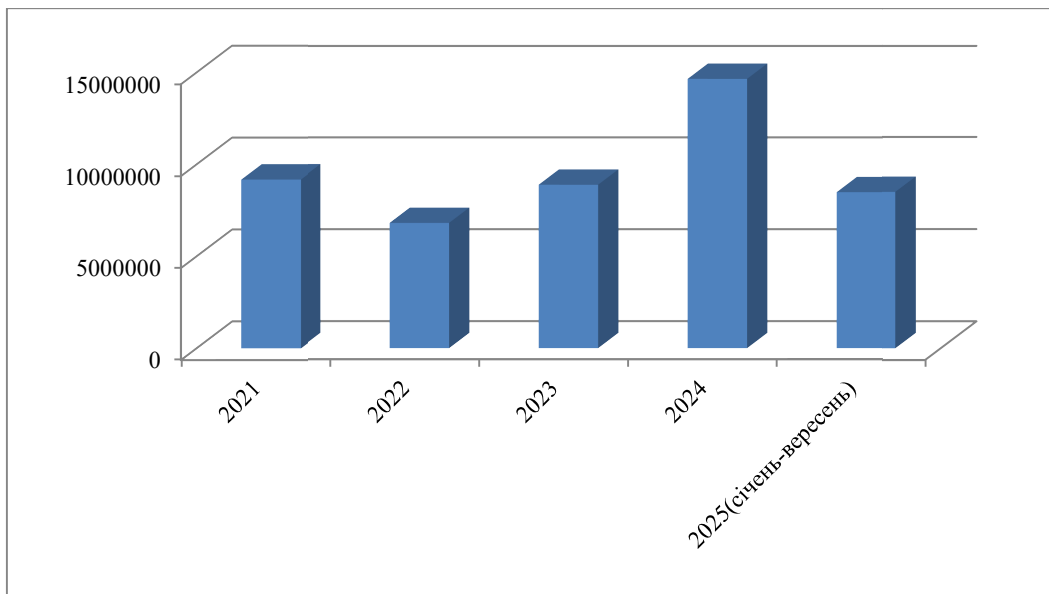

Рисунок 1 — Динаміка капітальних інвестицій в Україні за 2021–2025 рр., тис. грн

Джерело: розроблено автором за даними [8].

Наведені дані свідчать про те, що загальний обсяг капітальних інвестицій у вітчизняну економіку у 2022 р. порівняно з 2021 р., зменшився на 25,8 %, у 2023 р. — на 3,2 %, а в 2024 р. зріс у 1,6 раза, тобто окреслилась тенденція до позитивної динаміки їх зростання.

До дієвих засобів забезпечення макроекономічної стабільності суспільного виробництва належать прямі іноземні інвестиції. Рушійною силою цієї форми інвестиційної діяльності є набуття тривалого інтересу резидентом однієї країни у підприємстві — резидентові іншої країни(підприємстві з прямими інвестиціями) шляхом придбання власності за кордоном і вкладення капіталу.

Стан надходження прямих іноземних інвестицій в економіку України представлено на рис. 2.

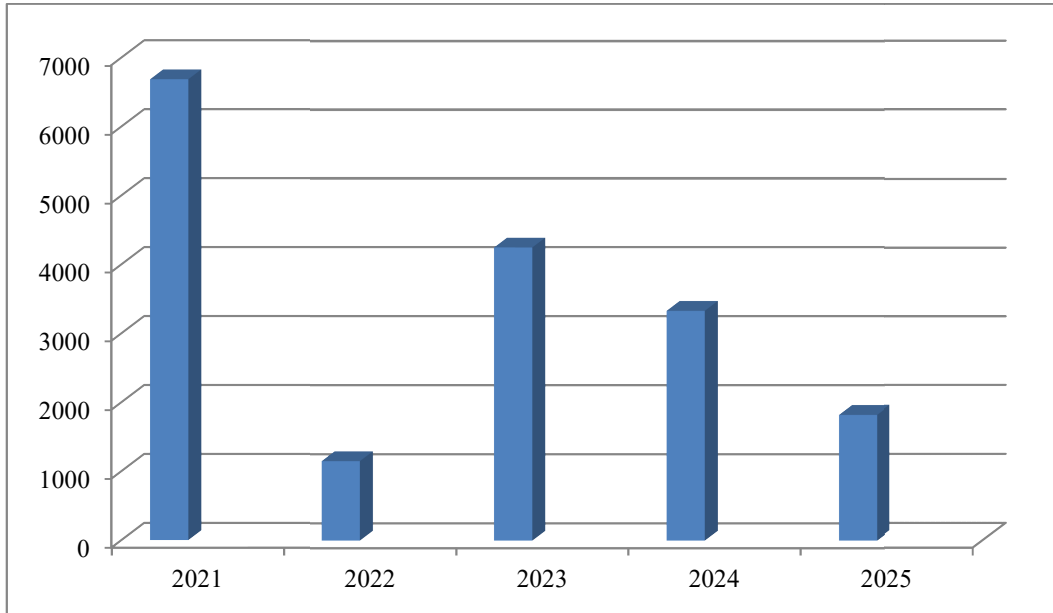

Рисунок 2 — Прямі іноземні інвестиції в економіку України у 2021–2025 рр., млн дол. США

Джерело: розроблено автором за даними [9].

Дані наведені на рис. 2 свідчать, що прямі іноземні інвестиції в економіку України надходили досить нерівномірно, зі значними коливаннями їх обсягів. Найбільший обсяг надходження прямих іноземних інвестицій в Україну мав місце в 2021 р. — 6687 млн дол. США, в 2022 він зменшився до 1152 млн дол.(майже в 6 раз). У наступному 2023 р. він зріс до 4247 млн дол., або в 3,6 раза порівняно з 2022 р., а в 2024 р. зменшився до 3329 млн дол. або на 22 % порівняно з попереднім роком.

Проведений аналіз свідчить, що надходження прямих іноземних інвестицій в економіку України протягом 2021–2024 рр. не мало системного характеру, а їх абсолютні обсяги зменшилися. Привертає увагу і те, що при зростанні капітальних інвестицій чітко окреслилась тенденція до зменшення прямих іноземних інвестицій. Між тим відбудова вітчизняної економіки потребує значних матеріальних, людських, і фінансових ресурсів і залучення вітчизняних та зарубіжних інвесторів до участі у його інвестиційному забезпеченні, що належить до пріоритетних завдань регуляторної діяльності держави.

З метою сприяння залученню й ефективному використанню вітчизняних та іноземних інвестицій у відбудову економіки України її урядом визначені найбільш привабливі для інвесторів галузі. Серед них енергетика з інвестиційним потенціалом у 177 млрд дол., агропромисловий комплекс — 43 млрд дол. [10]. Досить привабливими для інвесторів є видобуток корисних копалин в тому числі рідкоземельних елементів.

За умов, що склалися у сфері інвестиційної діяльності, в Україні зростає роль регуляторного впливу держави на використання державних інвестицій, а також регулювання умов інвестиційної діяльності та контроль за її здійсненням усіма інвесторами та її учасниками. Слід зазначити, що російсько-українська війна породжує значні ризики для вітчизняних та зарубіжних інвесторів. Не сприяють активізації інвестиційної діяльності в нашій країні правова нестабільність та масштаби корупції. Нагальність посталих проблем та викликів вимагають залучення значного арсеналу методів та інструментів регулювання інвестиційної діяльності нашою державою.

Серед них значне місце належить інституційно-правовому забезпеченню інвестиційної діяльності в Україні. З 1 січня 2012 р. почав діяти Закон України № 2623 «Про підготовку та реалізацію інвестиційних проєктів за принципом «Єдиного вікна». Тут окреслено правові та організаційні засади відносин, породжених підготовкою та реалізацією інвестиційних проєктів за принципом «єдиного вікна» [11].

Закон України «Про внесення змін до закону України «Про інвестиційну діяльність» прийнято 22.12.2011 Верховною Радою України за № 4218-IV і підписано президентом України.

Серед внесених змін більш чітко окреслено термін «інвестиційний проєкт», зміст його компонентів, напрямів, шляхів та заходів підтримки і стимулювання державою інвестиційної діяльності. Була запроваджена державна реєстрація інвестиційних проєктів, які потребують державної підтримки та проведення оцінки їх економічної ефективності [12].

Створена і діє Рада з питань підтримки підприємництва, завдання якої полягають у діагностиці і покращенні умов функціонування і розвитку бізнесу, вдосконаленні законодавства у сфері регулювання підприємництва та комунікації між державою й бізнесом для вирішення його проблем, в тому числі і щодо організаційних аспектів іноземного інвестування. Вони стосуються подолання обмежень в отриманні необхідної інформації, не притаманних міжнародній практиці подолання труднощів, відсутності стандартизованого порядку реєстрації інвестицій та підприємств, значної кількості дозвільних і обмежувальних документів, нестачі кваліфікованих експертів, аудиторів, консультантів.

У регулюванні інвестиційної діяльності широко застосовуються програмно-цільові методи планування і управління. Вони базуються на використанні системного підходу, формуванні мети економічного розвитку, їхній поділ на підцілі та обрахуванні ресурсів необхідних для їх узгодженої реалізації.

У Постанові Кабінету Міністрів України від 02.02.2011 № 389 «Про затвердження програми розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні її метою визначено перехід на інноваційну модель розвитку економіки, модернізація виробництва, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції

на внутрішньому і зовнішньому ринках, запобігання впливу міжнародної фінансової кризи на розвиток економіки.

Сприяння інвестиційній діяльності було представлено в Програмі економічних реформ на 2010–2014 рр. «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава». Планувалися конкретно-адресні заходи щодо покращення інвестиційного клімату в нашій державі. В цьому контексті крім цих заходів важливою складовою регуляторної діяльності держави в умовах макроекономічної нестабільності має стати розробка та реалізація дієвої стратегії забезпечення інвестиційної діяльності в Україні з урахуванням нинішніх загроз і викликів. Мається на увазі правова стабільність та захист прав вітчизняних та зарубіжних інвесторів шляхом удосконалення правової системи, впровадження прозорих та недискримінаційних правил гри для всіх інвесторів, використання міжнародних стандартів та механізмів врегулювання спорів, партнерських відносин з міжнародними інституціями, моніторингу виконання угод і контролю за їх виконанням, що сприятиме створенню сприятливого інвестиційного клімату в Україні.

У цій стратегії державний бюджет України не слід розглядати як стабільне та довгострокове джерело фінансування інвестиційної діяльності. Він ухвалюється лише на рік і для інвесторів це не гарантує повернення коштів протягом наступних 20–25 років. Для подолання цієї суперечності та поліпшення фінансування інвестиційної діяльності слід засобами регуляторного впливу стимулювати створення або відновлення функціонування спеціалізованих інвестиційних компаній, таких як, наприклад, Дорожній фонд, розвивати державно-приватне партнерство.

Для стимулювання інвестиційної діяльності Верховною Радою України 17 грудня 2020 р. було прийнято Закон України № 1116-IX «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні», що набув чинності 13 лютого 2021 р. Цей Закон визначає організаційні, правові та фінансові засади державної підтримки інвестиційних проєктів з метою створення сприятливих умов для залучення в Україну значних інвестицій (внутрішніх і зовнішніх), створення нових робочих місць, стимулювання економічного розвитку регіонів і зростання конкурентоспроможності економіки України [13]. Метою цього Закону є залучення значних за обсягом інвестицій в економіку України. Відповідно до Закону, а також відповідних змін до Податкового та Митного кодексів України, що набрали чинності 28 березня 2021 р., передбачається пакет спеціальних інвестиційних стимулів для інвестиційних проєктів, що відповідають певним вимогам, серед яких можна виділити: обсяг інвестицій повинен складати у еквіваленті понад 12 млн євро, термін реалізації проєктів повинен становити до 5 років і передбачати створення нових робочих місць у сферах переробної промисловості, інфраструктури, транспорту, охорони здоров'я тощо. Формами сприяння такій діяльності можуть бути: митні та податкові пільги, право на пріоритетне землекористування та забезпечення об'єктами суміжної інфраструктури в обсязі до 30 % загальної суми інвестицій.

Відповідно до Порядку надання фінансової державної підтримки суб'єктам підприємництва, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 р. № 28 (зі змінами) розроблено і запроваджено Урядову програму «Доступні кредити 5–7–9 %». Від початку дії програми у лютому 2020 р. підп-

риємці отримали 124,5 тис. кредитів на суму понад 425,5 млрд грн. З них у період воєнного стану — 89,7 тис. кредитів на 335,9 млрд грн. Найбільші обсяги кредитування залучені підприємствами в аграрний сектор, гуртову та роздрібну торгівлю, переробну промисловість. Лідерами у кредитуванні стали чотири регіони, що належать до зон високого воєнного ризику: Дніпропетровська, Київська, Харківська, Одеська обл. У програмі беруть участь 46 уповноважених банків. Протягом 2025 р. було залучено кредитів на суму понад 60 млрд грн [14].

Висновки та пропозиції. Інвестиційна сфера не спроможна функціонувати тільки за рахунок саморегулюючих ринкових механізмів. Необхідне впровадження відповідних важелів регулюючого впливу держави на цю складову економічних відносин, особливо в умовах макроекономічної нестабільності. Теоретико-методологічні засади її існування, впливу на неї суб'єктів соціально-економічних відносин активно досліджуються вітчизняними і зарубіжними науковцями. Ретроспективний аналіз їх поглядів свідчить про наявність фундаментальної і конструктивної основи для вибору методів та інструментів регулювання інвестиційної діяльності в умовах макроекономічної нестабільності. Їх використання протягом тривалого часу у практиці державного регулювання суспільного відтворення дозволило зберегти функціонування частини вітчизняної економіки. Системний підхід забезпечує виявлення найбільш гострих проблем, породжених дією різноманітних чинників. Неоднозначність динаміки капітальних інвестицій та прямих іноземних інвестицій свідчить про необхідність поліпшення регуляторної діяльності держави в цій сфері. До її пріоритетних напрямків належать інституційно-правове забезпечення, створення інституцій, діяльність яких спрямована на поліпшення інвестиційного клімату в нашій країні, розроблення стратегії інвестиційної діяльності в Україні.

Література

1. Перехідна економіка: Підручник./В.М.Геєць, Є.Г.Панченко, Е.М.Лібанова та ін.; за ред.В.М.Гейця. — К.:Вища школа., 2003. — 591 с.
2. В Геєць. Формування і розвиток фінансової кризи 2008-2009 років в Україні. — Економіка України. — 2010 -№4. — с. 5-15.
3. Економічна політика: навч.посібник./О.О.Беляєв(кер.кол.авторів),А.С.Бєбело, М.І.Диба та ін.. — К.:КНЕУ, 2004. — 287с.
4. В.А.Вітер, Ю.С. Цаль-Цалко. Сучасний стан і тенденції розвитку іноземного інвестування в економіку України в умовах інтеграції до ЄС. — Інвестиції: практика та досвід. — 2024, №2. С.168-176. doi:10.32702/2306-6814.2024.2.168
5. Н.А. Мазур, О.К.Кушнір. Капітальні інвестиції в економіці України: значення та вплив в умовах змін. — Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. — 2022, №4. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/download/2022-4-03-05/2022-4-03-05/398>
doi: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-4-03-05>
6. С.Лоза Інвестування в Україні: основні тенденції, проблеми та перспективи активізації. — Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. — 2022, №2.Том 2. — С.297-306
[https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2\(2\)-47](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2(2)-47)
7. Податковий кодекс України. Закон України №2755-VI від 02.12.2010, редакція від 20.09.2015, підстава 702-19 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

8. <https://uz.ukrstat.gov.ua/>
9. <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/>
10. Країна можливостей: чому інвестор прийде в Україну. Українська правда <https://epravda.com.ua/columns/2022/09/29/691997/>
11. Закон України «Про підготовку та реалізацію інвестиційних проєктів за принципом «єдиного вікна» № 2623 <https://zakon.rada.gov.ua/go/2623-17>
12. Закон України про внесення змін до Закону України «Про інвестиційну діяльність» від 22.12.2011 за №4818 — VI <https://zakon.rada.gov.ua/go/4218-17>
13. Закон України № 1116-IX «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні» від 13.02.2021 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text>
14. «Доступні кредити 5-7-9 %»: В межах програми бізнес від початку року залучив понад 59 млрд. гривень <https://me.gov.ua/News/Detail/5ed6a432-33f8-4c18-b564-be46faf96b0a?lang=uk-UA>

References

1. V.M.Heyets', Y.H.Panchenko, E.M.Libanova (2003) Transitional Economy: Textbook
2. V. Heyets'.(2010) Formation and development of the financial crisis of 2008-2009 in Ukraine. — Economy of Ukraine, 4. 5-15
3. O.O. Belyaev (head of the group of authors), A.S. Bebelo, M.I. Dyba(2004) Economic policy: a textbook, 287.
4. V.A. Viter, Y.S. Tsal-Tsalko(2024) Current status and trends in the development of foreign investment in the economy of Ukraine in the context of integration into the EU. — Investments: practice and experience, 2. 168-167. doi:[10.32702/2306-6814.2024.2.168](https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.2.168)
5. N.A. Mazur, O.K. Kushnir(2022) Capital investments in the economy of Ukraine: significance and impact in conditions of change. — Problems of modern transformations. Series: economics and management, 4. doi: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-4-03-05>
6. S. Loza (2022) Investment in Ukraine: main trends, problems and prospects for activation. — Bulletin of Khmelnytsky National University. Economic Sciences, 2, 297-306. [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2\(2\)-47](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2(2)-47)
7. Tax Code of Ukraine. Law of Ukraine No. 2755-VI dated 02.12.2010, revised on 20.09.2015, basis 702-19 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
8. <https://uz.ukrstat.gov.ua/>
9. <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/>
10. Land of opportunities: why investors will come to Ukraine. Ukrainian truth. <https://epravda.com.ua/columns/2022/09/29/691997/>
11. Law of Ukraine "On Preparation and Implementation of Investment Projects on the "Single Window" Principle" No. 2623. <https://zakon.rada.gov.ua/go/2623-17>
12. Law of Ukraine on Amendments to the Law of Ukraine "On Investment Activity" dated 22.12.2011 No. 4818 — VI <https://zakon.rada.gov.ua/go/4218-17>
13. Law of Ukraine No. 1116-IX "On State Support for Investment Projects with Significant Investments in Ukraine" dated February 13, 2021 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text>
14. Available loans 5-7-9%": Within the framework of the program, businesses have attracted over 59 billion hryvnias since the beginning of the year <https://me.gov.ua/News/Detail/5ed6a432-33f8-4c18-b564-be46faf96b0a?lang=uk-UA>

Стаття надійшла 21.01.2026; прийнята до друку 25.03.2026.